

Тема: ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ОХОРОНОЮ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

- Державна екологічна інспекція Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
- Державне управління охорони НПС в області.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію» № 1520 від 17.10.2001 р.
- Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю), у сфері господарської діяльності».

Основні поняття: екологічна інспекція, державне управління, державний нагляд, відомчий контроль.

Державна екологічна інспекція Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Визначення, завдання та склад Державної екологічної інспекції. 0997834514

Державна екологічна інспекція — це система регіональних і територіальних органів державної виконавчої влади, що організують і проводять контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища. Вона є урядовим органом державного управління, який діє у складі Мінприроди і йому підпорядковується.

До складу Державної екологічної інспекції входять Головна екологічна інспекція, інспекції охорони Чорного і Азовського морів та екологічні інспекції відповідних територіальних органів Мінприроди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

Держекоінспекція у своїй діяльності керується Конституцією, законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, цим Положенням та наказами Мінприроди.

Державна екологічна інспекція в межах повноважень, визначених Положенням, забезпечує контроль за дотриманням законів України, постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України, декретів, постанов, розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів Мінприроди та інших центральних органів державної виконавчої влади.

У межах своїх повноважень Держекоінспекція узагальнює практику застосування законодавства, розробляє пропозиції щодо удосконалення законодавства і подає їх на розгляд Мінприроди.

Основним завданням Держекоінспекції є:

– участь у межах своєї компетенції у реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів (земля, надра, поверхневі води, атмосферне повітря, тваринний та рослинний світ, природні ресурси територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України), поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, екологічної та в межах компетенції радіаційної безпеки, заповідної справи;

– здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорони природних ресурсів, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами.

Держекоінспекцію очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра охорони навколишнього природного середовища.

Начальник Держекоінспекції за посадою є першим заступником Головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища та членом колегії Мінприроди.

Начальник Держекоінспекції має трьох заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посаду і звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра охорони навколишнього природного середовища, погодженим з начальником Держекоінспекції.

Перший заступник та заступники начальника Держекоінспекції за посадою є заступниками Головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища.

Посадові особи інспекторського складу - керівники структурних підрозділів Держекоінспекції та їх заступники за посадою є старшими державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища, головні та провідні спеціалісти - державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища.

Для узгодженого вирішення питань, що належать до компетенції Держекоінспекції, обговорення найважливіших напрямів її діяльності утворюється *колегія* у складі начальника Держекоінспекції (голова колегії), його першого заступника та заступників, керівників структурних підрозділів Держекоінспекції.

До складу колегії можуть входити керівники інших урядових органів державного управління, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Мінприроди, а також інші особи.

Персональний склад колегії та положення про неї затверджуються Міністром охорони навколишнього природного середовища.

Рішення колегії проводяться в життя наказами Держекоінспекції.

Права та обов'язки головного державного інспектора.

Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища:

— *координує діяльність* органів Мінприроди, інших міністерств та відомств із питань, що стосуються державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища:

— *організовує виконання* міждержавних, національних, регіональних, галузевих *програм* у частині, що стосується державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища;

— *наділяє правами* державних інспекторів із охорони навколишнього природного середовища посадових осіб спеціально вповноважених органів інших міністерств та відомств, що здійснюють контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, відповідно до п. 12 Положення про Державну екологічну інспекцію Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. № 244.

Головна екологічна інспекція:

— *організовує і здійснює методичне забезпечення* роботи регіональних і територіальних органів Державної екологічної інспекції та відповідно до чинного законодавства — відомчий метеорологічний контроль;

— *організовує і здійснює професійну перепідготовку кадрів* Державної екологічної інспекції;

— *координує роботу екологічних інспекцій* із контролю за виконанням загальнодержавних, регіональних та галузевих програм і законів у частині дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

— *здійснює контроль за організацією природоохоронної діяльності* в міністерствах і відомствах, її станом в об'єднаннях, установи і на підприємствах;

— координує і контролює відповідно до чинного законодавства діяльність спеціально вповноважених органів контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища інших міністерств, відомств та органів державної виконавчої влади;

— надає допомогу екологічним інспекціям у здійсненні ними контролю на особливо складних об'єктах, у випадках надзвичайних екологічних ситуацій тощо;

— здійснює перевірку діяльності регіональних та територіальних органів Державної екологічної інспекції;

— виконує інші види робіт згідно з Положенням про Головну екологічну інспекцію, що затверджується Мінприроди.

Функції Державної екологічної інспекції

Держекоінспекція відповідно до покладених на неї завдань виконує наступні функції:

1. Організовує та здійснює державний контроль за:

а) дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорони природних ресурсів, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку, у сфері поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами і організаціями, громадянами;

б) дотриманням правил, нормативів, стандартів у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами; виконанням вимог висновків державної екологічної експертизи у сфері використання, відтворення і охорони природних ресурсів; дотриманням умов виданих дозволів, лімітів та квот на спеціальне використання природних ресурсів, викиди та скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та допустимі рівні шкідливого впливу фізичних і біологічних факторів на його стан, транскордонне переміщення об'єктів рослинного та тваринного світу;

в) дотриманням вимог екологічної та в межах своєї компетенції радіаційної безпеки, у тому числі:

· в процесі проведення наукових, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, впровадження у виробництво відкриттів, винаходів, використання нової техніки, а також устаткування, технологій і систем, що імпортуються;

· на військових і оборонних об'єктах, об'єктах органів внутрішніх справ, Державного департаменту з питань виконання покарань, СБУ та Державної прикордонної служби у місцях їх постійної дислокації, а також під час передислокації військ і військової техніки з використанням автомобільних, повітряних, залізничних та плавучих транспортних засобів, проведення військових навчань, маневрів;

· у пунктах пропуску через державний кордон і в зоні діяльності митниць призначення та відправлення;

· у процесі транспортування, зберігання, застосування, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів, небезпечних хімічних речовин, виробничих, побутових та інших видів відходів;

· у зонах спостереження атомних електростанцій, на об'єктах, що використовують джерела іонізуючого випромінювання;

2. Подає Мінприроди пропозиції щодо:

· розроблення та виконання загальнодержавних та інших програм з охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної та у межах своєї компетенції радіаційної безпеки, з відтворення та охорони природних ресурсів;

- *удосконалення системи обліку, звітності та державної статистики з питань, що належать до її повноважень;*
- *затвердження та погодження в установленому порядку правил, нормативів, стандартів у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, екологічної та у межах своєї компетенції радіаційної безпеки, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами;*
- *стандартизації, сертифікації, акредитації, метрологічного забезпечення у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, екологічної та у межах своєї компетенції радіаційної безпеки, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами;*
- *розроблення нормативів зборів за використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища, а також порядку їх стягнення;*
- *видачі, зупинення дії чи анулювання в установленому законодавством порядку дозволів, лімітів та квот на спеціальне використання природних ресурсів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів, поводження з небезпечними хімічними речовинами, транскордонне переміщення об'єктів рослинного і тваринного світу, а також встановлення нормативів допустимих рівнів шкідливого впливу на стан навколишнього природного середовища;*
- *планування та здійснення заходів щодо попередження та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру в частині забезпечення екологічної та у межах своєї компетенції радіаційної безпеки;*
- *удосконалення та підвищення ефективності здійснення громадського контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища;*

3. *Координує* відповідно до законодавства *роботу структурних підрозділів* центральних органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль у сфері мисливського господарства, охорони земель, використання та охорони вод і відтворення водних ресурсів, регулювання рибальства;

4. За дорученням Мінприроди бере участь у здійсненні відповідно до законодавства *міжнародного співробітництва* з питань, віднесених до її відання, організовує в межах своїх повноважень роботу із залученням міжнародної технічної допомоги;

5. *Взаємодіє із засобами масової інформації* з питань висвітлення актуальних проблем здійснення державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами, екологічної та у межах своєї компетенції радіаційної безпеки;

6. *Інформує* у межах своєї компетенції органи державної влади, органи місцевого самоврядування і населення про екологічний стан територій та об'єктів, випадки і причини екстремального забруднення довкілля, бере участь у підготовці Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища;

7. Виконує інші функції.

Права Державної екологічної інспекції.

Державна екологічна інспекція має право:

1. *обстежувати* у встановленому порядку підприємства, їх об'єднання, установи і організації незалежно від форм власності та видів господарської діяльності, військові та оборонні об'єкти, а також об'єкти органів внутрішніх справ і державної безпеки в будь-який час їх роботи з метою перевірки дотримання вимог екологічної безпеки, виконання заходів щодо охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів

2. *висувати* підприємствам, їх об'єднанням, установам, організаціям незалежно від форм

власності та видів господарської діяльності, громадянам, а також іноземним фізичним і юридичним особам *вимоги* щодо здійснення відповідних заходів щодо раціонального використання та охорони природних ресурсів, організації лабораторного контролю за викидами (скидами) забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, надавати обов'язкові для виконання приписи з питань, що віднесені до її компетенції;

3. *обмежувати, припиняти* (тимчасово) будівництво, реконструкцію, розширення об'єктів промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення, проведення робіт із експлуатації природних ресурсів, пошукових та інших робіт, що здійснюються з порушенням природоохоронного законодавства, зокрема через подання про припинення фінансування будівництва в разі відсутності екологічної експертизи, а також обмежувати чи зупиняти (тимчасово) роботу промислових та інших об'єктів, якщо їх діяльність здійснюється з порушенням норм і правил охорони навколишнього природного середовища;

4. *зупиняти, оглядати та затримувати* (тимчасово) будь-які судна, зокрема військові кораблі та інші плаваючі об'єкти, що перебувають у внутрішніх і територіальних водах та економічній зоні України, незалежно від їх власника та видів діяльності для з'ясування причин та обставин скидання або втрат речовин, шкідливих для здоров'я людини або для живих ресурсів водних об'єктів, *здійснювати перевірки правильності реєстрації* в судових документах операцій із цими речовинами, а також перевірки документів, що засвідчують право на рибний промисел, добування водних тварин і рослин та проведення інших видів робіт;

5. *опломбувати* приміщення, устаткування та апаратуру підприємств, установ, організацій та об'єктів, стосовно яких було прийняте в установленому порядку рішення про обмеження чи зупинення (тимчасово) їх діяльності;

6. *перевіряти документи* на право спеціального використання природних ресурсів (ліцензії, дозволи тощо);

7. *складати акти перевірок і протоколи* про порушення законодавства в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів. У разі неможливості встановлення особи порушника на місці державні інспектори можуть доставляти порушника до органів внутрішніх справ та інших місцевих органів державної виконавчої влади;

8. *давати обов'язкові для виконання приписи* з питань, що належать до її повноважень;

9. *розглядати справи про адміністративну відповідальність* за порушення в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів відповідно до чинного законодавства;

10. *вносити* міністерствам, відомствам, підприємствам, установам та організаціям *пропозиції про позбавлення премії* за основними результатами господарської діяльності службових осіб та спеціалістів, винних у порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки;

11. *вживати* в установленому порядку *заходів досудового врегулювання спорів* та *подавати позови про відшкодування втрат і збитків*, завданих унаслідок порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

12. *залучати* за погодженням з керівниками підприємств, їх об'єднань, установ і організацій, зокрема громадських, *спеціалістів* для виконання аналізів та участі в проведенні перевірок виконання заходів щодо раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища, ліквідації аварійних викидів і скидів забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище;

13. *вносити* обов'язкові для виконання *подання* про припинення дії або анулювання дозволів на захоронення (складування) промислових, побутових та інших відходів, спеціальне використання природних ресурсів, викиди (скиди) забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, на буріння свердловин на воду та інші корисні копалини, на добування природних ресурсів, вивезення з України і ввезення в Україну мисливських трофеїв та відходів, що можуть негативно впли-

нути на стан навколишнього природного середовища або здійснюються з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, норм, правил і вимог екологічної безпеки, добування і вивезення з України об'єктів рослинного і тваринного світу, занесених до Червоної книги України;

14. *зупиняти або забороняти* проведення робіт на територіях природоохоронних об'єктів, у курортних зонах і місцях відпочинку, не передбачених режимом їх охорони, а також робіт, які можуть викликати негативний вплив на природні об'єкти, що охороняються;

15. *зупиняти транспортні (плавучі) засоби* та перевіряти знаряддя добування тварин, рослин, риби та інших водних тварин і рослин на місці їх добування, зберігання, перероблення та реалізації;

16. *вилучати* в осіб, що порушили природоохоронне законодавство, знаряддя добування тварин (зокрема, рибних запасів) і рослин, плавучі та транспортні засоби, обладнання та предмети, що були знаряддям незаконно здобутої продукції, саму незаконно здобуту продукцію, а також відповідні документи, у порядку, що затверджується Мінприроди;

17. *обмежувати чи зупиняти (тимчасово) виробництво і реалізацію продукції*, використання якої може завдати суттєвої шкоди навколишньому природному середовищу або не відповідає вимогам екологічної безпеки;

18. *викликати* громадян та посадових осіб для отримання свідчень і пояснень у зв'язку з порушенням ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища, проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для запобігання екологічним правопорушенням і їх розкриття;

19. *доставляти осіб*, які вчинили порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, до органів внутрішніх справ або виконавчих органів сільських, селищних рад, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці вчинення порушення;

20. *контролювати наявність та правильність укладення договорів* обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, експортерів та осіб, які відповідають за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок пожеж та аварій на об'єктах підвищеної небезпеки;

21. *передавати до прокуратури*, органів досудового слідства та органів дізнання матеріали про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину;

22. *оглядати в пунктах пропуску через державний кордон*, на митницях призначення та відправлення усі види транспортних (у тому числі авіаційних і плавучих) засобів, в порядку, визначеному законодавством, з метою виявлення екологічно небезпечних і заборонених до вивезення з України та ввезення в Україну вантажів;

23. *призначати громадських інспекторів* із охорони навколишнього природного середовища за поданням відповідних установ;

24. *подавати* в установленому порядку матеріали про порушення природоохоронного законодавства у відповідні органи для розв'язання питання щодо притягнення винних осіб до адміністративної, кримінальної або іншої відповідальності;

25. *отримувати безкоштовно* у міністерств, відомств, підприємств, установ та організацій, громадян, іноземних фізичних і юридичних осіб статистичні й інші довідкові та інформаційні матеріали, пояснення, необхідні для визначення стану використання і охорони природних ресурсів, а також повідомлення про аварійні забруднення навколишнього природного середовища і природні катастрофи;

26. *проводити обов'язкове соціальне страхування державних інспекторів* у порядку та на умовах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Державна екологічна інспекція у процесі виконання покладених на неї завдань *взаємодіє* з центральними та місцевими органами державної виконавчої влади, органами місцевого і регіонального самоврядування та громадськими організаціями.

Державні інспектори України з охорони навколишнього природного середовища під час виконання своїх службових обов'язків мають право на носіння форменого одягу встановленого зразка, а також на носіння та використання вогнепальної зброї і спеціальних засобів відповідно до законодавства.

Держекоінспекція видає накази організаційно-розпорядчого характеру.

Повноваження державних інспекторів із охорони навколишнього природного середовища.

1. Інспектор у своїй діяльності *керується* конституцією та законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та радіаційної безпеки, нормативними актами і стандартами щодо вимог екологічної та радіаційної безпеки, наказами Мінприроди України, розпорядженнями головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища.

2. Інспектор *взаємодіє* з відповідним органом Державної екологічної інспекції Мінприроди.

3. Інспектор виконує *функції контролю* в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та радіаційної безпеки одночасно з виконанням своїх службових обов'язків за посадою і без додаткової оплати праці, на що має бути його письмова згода.

До основних завдань державного інспектора належать:

1. *Державний контроль за дотриманням вимог законодавства* про охорону навколишнього природного середовища та радіаційної безпеки, використанням і охороною природних ресурсів підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності та господарювання, а також громадянами;

2. *Державний контроль за додержанням стандартів і нормативів* у галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та радіаційної безпеки, установлених лімітів (квот) використання і добування всіх видів природних ресурсів;

3. *Державний контроль за додержанням вимог екологічної безпеки* на військових та оборонних об'єктах, об'єктах органів внутрішніх справ, органів СБУ та прикордонних військ, а також під час передислокації військових частин, проведення військових навчань, маневрів, переміщення військ і військової техніки.

4. *Здійснює контроль за виконанням вимог та додержанням установлених Мінприроди регламентів, правил, інструкцій, дозволів, лімітів* на використання природних ресурсів, скидів і викидів.

Інспектор, який не має статусу державного службовця, може стимулюватися відповідним органом Державної екологічної інспекції в установленому постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 701 «Про затвердження Порядку стимулювання працівників та розвитку і зміцнення матеріально-технічної бази спеціально уповноважених державних органів, стимулювання громадських інспекторів у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів», якщо він виявив порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів і вжив необхідних заходів для притягнення порушників до відповідальності.

Інспектор узгоджує плани перевірок з відповідним органом Державної екологічної інспекції та інформує його про результати перевірок. Позапланові перевірки не допускаються, крім випадків

реагування на сигнали про порушення природоохоронного законодавства або здійснення заходів щодо запобігання аварійному забрудненню навколишнього природного середовища.

Інспекторові видається посвідчення встановленого Мінприроди зразка за підписом головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища чи його першого заступника — начальника Головної державної екологічної інспекції. Бланки цих посвідчень є документами суворої звітності, і їх обмін та видача здійснюються Головною державною екологічною інспекцією Мінприроди.

Інспектор звітує відповідному органу Державної екологічної інспекції двічі на рік: у липні поточного року та у січні наступного.

Інспектор, який належним чином не виконує свої функції або зловживає наданими йому правами, *позбавляється наданих прав* головним державним інспектором із охорони навколишнього природного середовища за поданням відповідного органу Державної екологічної інспекції з вилученням посвідчення.

Державне управління охорони НПС в області.

Основні завдання Держуправління охорони НПС в області.

Державне управління охорони навколишнього природного середовища в області, містах Києві та Севастополі (далі — Управління) є *місцевим органом державної виконавчої влади і входить до сфери управління Міністерства охорони навколишнього природного середовища.*

Управління здійснює керівництво в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки на території області (міста).

Управління в своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами Мінприроди України, рішеннями відповідного представницького органу, прийнятими в межах його компетенції, а також відповідним Положенням.

До основних завдань Управління охорони навколишнього природного середовища належать:

1. *Реалізація державної політики* в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, захисту населення та навколишнього природного середовища від негативного впливу господарської діяльності шляхом регулювання екологічної безпеки на об'єктах усіх форм власності;

2. *Проводить державний контроль* за додержанням вимог екологічного законодавства, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та громадянами, іноземними юридичними і фізичними особами на відповідній території, додержанням екологічних вимог у пунктах пропуску через державний кордон;

3. *Інформує населення* через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища на відповідній території.

4. *Забезпечує комплексне управління та регулювання* в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки;

5. *Координує діяльність* місцевих органів державної виконавчої влади, підприємств, установ і організацій у галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки;

6. *Здійснює екологічний контроль* у пунктах пропуску через державний кордон України, організований відповідно до Указу Президента України від 16 грудня 1993 р. «Про Комплексну програму розбудови державного кордону України» та п. 4 постанови Кабінету Міністрів від 20 березня 1995 р. «Про здійснення екологічного контролю в пунктах пропуску через державний

кордон»;

7. Здійснює *Державну екологічну експертизу* згідно із Законом України «Про екологічну експертизу»;

8. Проводить *перевірки підприємств, установ і організацій*, зокрема на військових та оборонних об'єктах, органів внутрішніх справ, Служби безпеки та прикордонних військ, розташованих на відповідній території, щодо додержання ними норм і правил екологічної безпеки;

9. *Бере участь* у роботі державної комісії із приймання в експлуатацію об'єктів виробничого призначення та житлових масивів;

10. *Подає проекти лімітів використання природних ресурсів* місцевого значення, викидів і скидів забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів для підприємств, організацій і установ та пропозиції щодо їх затвердження обласній (міській) державній адміністрації;

11. *Затверджує нормативи* гранично допустимих викидів і скидів у навколишнє природне середовище забруднювальних речовин;

12. *Видає дозволи* на поховання (складування) промислових, побутових та інших відходів, викиди і скиди забруднювальних речовин у навколишнє середовище та спеціальне використання природних ресурсів;

13. *Організовує регіональний моніторинг* навколишнього природного середовища, забезпечує діяльність державної екологічної інформаційної системи, здійснює спостереження та інструментально-лабораторний контроль для визначення показників рівня забруднення навколишнього природного середовища;

14. *Організовує розширення мережі територій і об'єктів природно-заповідного фонду*, вживає необхідних заходів із охорони видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, та місць їх існування (зростання);

15. *Бере участь у розробці, реалізації та контролі виконання екологічних програм* та програм забезпечення екологічної безпеки;

16. *Готує щорічно разом із іншими органами державної виконавчої влади та подає* Мінприроди України, обласній Раді народних депутатів *доповідь* про стан навколишнього природного середовища області (міста);

17. *Сприяє екологічній освіті та екологічному вихованню громадян*, діяльності громадських екологічних організацій та об'єднань громадян, рухів;

18. *Вживає заходи* щодо добору та розставлення кадрів, підготовки та підвищення кваліфікації;

19. *Забезпечує використання* бюджетних асигнувань за цільовим призначенням, складає і подає в установленому порядку звітність;

20. *Здійснює* в межах, визначених законодавством України, *функції з управління майном*, що належить Управлінню.

Структура держуправління охорони НПС та його посадовий склад.

Держуправління очолює *начальник*, який призначається міністром охорони навколишнього природного середовища України. Він має *заступників*, яких за його поданням призначає міністр. Розподіл обов'язків між заступниками начальника проводить начальник Управління.

Начальник Управління:

— здійснює керівництво діяльністю Управління, несе персональну відповідальність за виконання покладених на Управління завдань, визначає компетенцію заступників начальника Управління, керівників його структурних підрозділів;

— видає у межах своєї компетенції накази, організовує і контролює їх виконання (накази начальника Управління, які стосуються права, свободи та законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, підлягають державній реєстрації в управлінні юстиції в області (місті);

- затверджує положення про структурні підрозділи та функціональні обов'язки працівників Управління;
- затверджує структуру та штатний розклад Управління в межах установлених Мінприроди граничної чисельності та фонду оплати праці працівників;
- розпоряджається коштами в межах затвердженого кошторису витрат на утримання Управління;
- призначає на посаду і звільняє з посади працівників Управління.

Накази начальника Управління в разі порушення прав громадян, представницьких органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, організацій та установ можуть бути оскаржені в установленому законодавством порядку.

Для погодженого розв'язання питань, що належать до компетенції Управління, обговорення найважливіших напрямків його діяльності в Управлінні створюється **колегія** у складі начальника Управління (голова колегії) та заступників начальника за посадою, а також інших працівників Управління.

До складу колегії можуть входити керівники відповідних підрозділів обласної (міської) держадміністрації. Склад колегії затверджує міністр охорони НПС України за поданням начальника Управління. Рішення колегії проводяться в життя наказами начальника Управління. За необхідністю в Управлінні можуть створюватися наукові ради та комісії.

Права та повноваження держуправління охорони НПС.

Управління має право:

1. *одержувати* в установленому порядку від органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій *інформацію, документи та інші матеріали*, від місцевих органів статистики безоплатно статистичні дані, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

2. *залучати спеціалізовані установи та організації*, необхідні для проведення науково-технічного забезпечення державної екологічної експертизи, відповідних спеціалістів і науковців для розгляду питань, що належать до компетенції управління;

3. *брати участь у міжнародному співробітництві* з питань схорони навколишнього природного середовища, установлювати контакти з відповідними органами прикордонних країн;

4. *вести редакційно-видавничу діяльність* із питань охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки;

5. *скликати* в установленому порядку *наради* з питань, що належать до його компетенції;

6. *обстежувати підприємства, установи й організації* незалежно від форм власності, об'єкти ядерної енергії, військові та оборонні об'єкти, об'єкти органів внутрішніх справ і Служби безпеки України з метою перевірки додержання вимог екологічної безпеки, виконання заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів;

7. *вносити* в межах своєї компетенції *постанови* про обмеження чи тимчасове припинення діяльності підприємств і об'єктів незалежно від форм власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням норм і правил екологічної безпеки, законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів (ліцензій) на використання природних ресурсів, перевищенням лімітів викидів і скидів забруднювальних речовин;

8. *зупиняти, оглядати, тимчасово затримувати транспортні (плавучі) засоби* для перевірки додержання ними вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища і норм екологічної безпеки, давати обов'язкові для виконання вказівки про усунення виявлених порушень;

9. *проводити* на підприємствах, в установах і організаціях, які використовують радіаційні технології, *перевірки* стану устаткування та управління технологічними процесами, наявності та якості технічної експлуатаційної документації, якості ремонтних робіт, кваліфікації персоналу;

10. *давати керівникам підприємств, установ і організацій* обов'язкові для виконання *притиски*

щодо усунення виявлених порушень законодавства про охорону навколишнього природного середовища в процесі здійснення господарської та іншої діяльності, що негативно впливає на екологічний стан;

11. *перевіряти додержання вимог законодавства* про охорону навколишнього природного середовища проектними установами та організаціями під час розробки проектної документації на будівництво, розширення та реконструкцію підприємств та інших об'єктів у межах відповідної території;

12. *застосовувати* у випадках, передбачених законодавством України, *економічні санкції* до підприємств, установ, організацій за порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, перевидання нормативів екологічної безпеки, розглядати справи про адміністративні правопорушення, віднесені до компетенції Управління;

13. *подавати пропозиції* до відповідних органів Управління про притягнення до дисциплінарної відповідальності службових осіб, винних у порушенні норм та вимог екологічної безпеки;

14. *подавати позови в суд, арбітражний суд* про відшкодування збитків і втрат, заподіяних юридичними і фізичними особами внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

15. *розглядати справи про адміністративну відповідальність* за порушення в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

16. *передавати правоохоронним органам матеріали* про факти порушень у галузі охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, за які передбачено кримінальну відповідальність;

17. *вилучати* в осіб, які порушили природоохоронне законодавство, *знаряддя здобування тварин* (зокрема, рибних запасів), *плавучі, транспортні засоби, зброю чи боєприпаси, природні ресурси або продукцію*, вироблену з них.

Управління в процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє з відповідними підрозділами управлінь економіки обласної (міської) державної адміністрації з питань забезпечення впровадження економічного механізму природокористування.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію» № 1520 від 17.10.2001 р.

Документ надає визначення Державної екологічної інспекції, окреслює коло завдань та повноважень, визначає її функції. Згідно даного положення встановлюються права Держекоінспекції та її працівників, затверджується керівний та посадовий склад.

За положенням Держекоінспекція може утворювати науково-технічну раду. Склад ради і положення про неї затверджує начальник Держекоінспекції. Держекоінспекція для виконання покладених на неї завдань може в установленому порядку утворювати територіальні органи. У положенні визначенні умови оплати працівників Держекоінспекції.

Згідно положенню Держекоінспекція є юридичною особою, має самостійний баланс, реєстраційні рахунки в органах Державного казначейства, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю), у сфері господарської діяльності».

Цей Закон визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного

нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю).

Згідно до статей 1,2 визначаються основні термінів та сфера дії цього Закону.

Державний нагляд (контроль) здійснюється за принципами (ст. 3):

- пріоритетності безпеки у питаннях життя і здоров'я людини, функціонування і розвитку суспільства, середовища проживання і життєдіяльності перед будь-якими іншими інтересами і цілями у сфері господарської діяльності;
- підконтрольності і підзвітності органу державного нагляду (контролю) відповідним органам державної влади;
- рівності прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;
- гарантування прав суб'єкту господарювання;
- об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю);
- наявності підстав, визначених законом, для здійснення державного нагляду (контролю);
- відкритості, прозорості, плановості й системності державного нагляду (контролю);
- неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю);
- невтручання органу державного нагляду (контролю) у статутну діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону;
- відповідальності органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб за шкоду, заподіяну суб'єкту господарювання внаслідок порушення вимог законодавства;
- дотримання умов міжнародних договорів України;
- незалежності органів державного нагляду (контролю) від політичних партій та будь-яких інших об'єднань громадян.

Закон регламентує **загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю)** (Ст. 4). Зокрема:

1. Державний нагляд (контроль) здійснюється за місцем провадження господарської діяльності суб'єкта господарювання або його відокремлених підрозділів, або у приміщенні органу державного нагляду (контролю) у випадках, передбачених законом.

2. Державний нагляд (контроль) може здійснюватися комплексно кількома органами державного нагляду (контролю), якщо їхні повноваження на здійснення чи участь у комплексних заходах передбачені законом. Такі заходи проводяться за спільним рішенням керівників відповідних органів державного нагляду (контролю).

3. Планові та позапланові заходи здійснюються в робочий час суб'єкта господарювання, встановлений правилами внутрішнього трудового розпорядку.

4. Орган державного нагляду (контролю) не може здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності, якщо закон прямо не уповноважує такий орган на здійснення державного нагляду (контролю) у певній сфері господарської діяльності та не визначає повноваження такого органу під час здійснення державного нагляду (контролю).

5. Зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг допускається за вмотивованим письмовим рішенням керівника органу державного нагляду (контролю) чи його заступника.

6. Посадовій особі органу державного нагляду (контролю) забороняється здійснювати державний нагляд (контроль) щодо суб'єктів господарювання, з якими (або із службовими особами яких) посадова особа перебуває в родинних стосунках.

7. У разі якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого відповідно до закону, припускає неоднозначне тлумачення прав і обов'язків суб'єкта господарювання або органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб, рішення приймається на користь суб'єкта господарювання.

8. Органи державного нагляду (контролю) та суб'єкти господарювання мають право фіксувати процес здійснення планового або позапланового заходу чи кожен окрему дію засобами аудіо- та відеотехніки, не перешкоджаючи здійсненню такого заходу.

9. Невиконання приписів, розпоряджень та інших розпорядчих документів органу державного нагляду (контролю) тягне за собою застосування штрафних санкцій до суб'єкта господарювання згідно із законом.

10. Посадові особи органу державного нагляду (контролю) з метою з'ясування обставин, які мають значення для повноти проведення заходу, здійснюють у межах повноважень, передбачених законом, огляд територій або приміщень, які використовуються для провадження господарської діяльності, а також будь-яких документів чи предметів, якщо це передбачено законом.

11. Плановий чи позаплановий захід повинен здійснюватися у присутності керівника або його заступника, або уповноваженої особи суб'єкта господарювання.

12. Перед початком здійснення державного нагляду (контролю) посадова особа органу державного нагляду (контролю) вносить запис до відповідного журналу суб'єкта господарювання (за його наявності).

13. Діяльність органів державного нагляду (контролю), пов'язана зі збором інформації, метою якого є отримання відомостей про масові явища та процеси, що відбуваються у сфері господарської діяльності, не вважається заходами державного нагляду (контролю).

14. Під час здійснення державного нагляду (контролю) посадові особи органу державного нагляду (контролю) зобов'язані зберігати комерційну таємницю суб'єкта господарювання.

Органи державного нагляду (контролю) забезпечують спеціальний режим захисту та доступу до інформації, що є комерційною таємницею, згідно з вимогами закону.

Відповідно до статті 5 цього Закону **планові заходи** здійснюються відповідно до річних або кварталних планів, які затверджуються органом державного нагляду (контролю) до 1 грудня року, що передує плановому, або до 25 числа останнього місяця кварталу, що передує плановому.

Орган державного нагляду (контролю) визначає у віднесеній до його відання сфері критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення господарської діяльності. З урахуванням значення прийнятного ризику для життєдіяльності всі суб'єкти господарювання, що підлягають нагляду (контролю), відносяться до одного з трьох ступенів ризику: з високим, середнім та незначним.

Залежно від ступеня ризику органом державного нагляду (контролю) визначається *періодичність проведення планових заходів* державного нагляду (контролю). Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення господарської діяльності і періодичність проведення планових заходів, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням органу державного нагляду (контролю).

Залежно від ступеня ризику органом державного нагляду (контролю) визначаються переліки питань для здійснення планових заходів, які затверджуються його наказом. У межах переліку питань кожен орган державного нагляду (контролю) залежно від цілей заходу має визначити ті питання, щодо яких буде здійснюватися державний нагляд (контроль).

Планові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю) регламентуються статтею 5. Строк здійснення планового заходу не може перевищувати п'ятнадцяти робочих днів, а для суб'єктів малого підприємництва - п'яти робочих днів, якщо інше не передбачено законом. Продовження строку здійснення планового заходу не допускається.

Позапланові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю) визначаються за статтею 6. Підставами для здійснення позапланових заходів є:

- подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду (контролю) про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням;
- виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених у документах обов'язкової звітності, поданих суб'єктом господарювання;
- перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення планових заходів органом державного нагляду (контролю);
- звернення фізичних та юридичних осіб про порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства. Позаплановий захід у цьому разі здійснюється тільки за наявності згоди центрального органу виконавчої влади на його проведення;
- неподання у встановлений термін суб'єктом господарювання документів обов'язкової звітності без поважних причин, а також письмових пояснень про причини, які перешкоджали поданню таких документів. Під час проведення позапланового заходу з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення цього заходу, з обов'язковим зазначенням цих питань у посвідченні (направленні) на проведення державного нагляду (контролю).

Проведення позапланових заходів з інших підстав, крім передбачених цією статтею, забороняється, якщо інше не передбачається законом або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Суб'єкт господарювання повинен ознайомитися з підставою проведення позапланового заходу з наданням йому копії відповідного документа.

Строк здійснення позапланового заходу не може перевищувати десяти робочих днів, а щодо суб'єктів малого підприємництва - двох робочих днів, якщо інше не передбачено законом.

Продовження строку здійснення позапланового заходу не допускається.

Статтею 7 визначаються ***розпорядчі документи органів державного нагляду (контролю)***:

1. Для здійснення планового або позапланового заходу орган державного нагляду (контролю) видає наказ, який має містити найменування суб'єкта господарювання, щодо якого буде здійснюватися захід, та предмет перевірки.

2. На підставі наказу оформляється посвідчення (направлення) на проведення заходу, яке підписується керівником або заступником керівника органу державного нагляду (контролю) (із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові) і засвідчується печаткою.

3. У посвідченні (направленні) на проведення заходу зазначаються:

- найменування органу державного нагляду (контролю), що здійснює захід;
- найменування суб'єкта господарювання та/або його відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, щодо діяльності яких здійснюється захід;
- місцезнаходження суб'єкта господарювання та/або його відокремленого підрозділу, щодо діяльності яких здійснюється захід;
- номер і дата наказу, на виконання якого здійснюється захід;

- перелік посадових осіб, які беруть участь у здійсненні заходу, із зазначенням їх посади, прізвища, ім'я та по батькові;
- дата початку та дата закінчення заходу;
- тип заходу (плановий або позаплановий);
- вид заходу (перевірка, ревізія, обстеження, огляд, інспектування тощо);
- підстави для здійснення заходу;
- предмет здійснення заходу;
- інформація про здійснення попереднього заходу (тип заходу і строк його здійснення).

4. Посвідчення (направлення) є чинним лише протягом зазначеного в ньому строку здійснення заходу.

5. Перед початком здійснення заходу посадові особи органу державного нагляду (контролю) зобов'язані пред'явити керівнику суб'єкта господарювання або уповноваженій ним особі посвідчення (направлення) та службове посвідчення, що засвідчує посадову особу органу державного нагляду (контролю), і надати суб'єкту господарювання копію посвідчення (направлення).

Посадова особа органу державного нагляду (контролю) **без посвідчення** (направлення) на здійснення заходу та службового посвідчення **не має права здійснювати державний нагляд (контроль)** суб'єкта господарювання.

Суб'єкт господарювання має право не допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення заходу, якщо вони не пред'явили документів, передбачених цією статтею.

5. За результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю), у разі виявлення порушень вимог законодавства, складає акт.

Повноваження органу державного нагляду (контролю) регламентується статтею 8.

1. Орган державного нагляду (контролю) в межах повноважень, передбачених законом, під час здійснення державного нагляду (контролю) має право:

- вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства;
- вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного нагляду (контролю);
- відбирати зразки продукції, призначати експертизу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;
- надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень і недоліків;
- накладати штрафні санкції та вживати заходи, передбачені законом.

2. Органи державного нагляду (контролю) та їх посадові особи під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) зобов'язані:

- повно, об'єктивно та неупереджено здійснювати державний нагляд (контроль) у межах повноважень, передбачених законом;
- дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання;
- не втручатися і не перешкоджати здійсненню господарської діяльності під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), якщо це не загрожує життю та здоров'ю людей, не спричиняє небезпеки виникнення техногенних ситуацій і пожеж;
- забезпечувати нерозголошення комерційної таємниці суб'єкта господарювання, що стає доступною посадовим особам у ході здійснення державного нагляду (контролю);

- ознайомити керівника суб'єкта господарювання або його заступника, або уповноважену ним особу з результатами державного нагляду (контролю) в строки, передбачені законом;

- надавати суб'єкту господарювання консультаційну допомогу щодо здійснення державного нагляду (контролю).

Закон визначає **відповідальність посадових осіб органу державного нагляду (контролю)** (ст. 9). Відповідальність настає за:

- невиконання вимог законодавства, а також завдання неправомірними діями збитків суб'єкту господарювання орган державного нагляду (контролю), його посадові особи несуть відповідальність згідно із законом.

- збитки, завдані суб'єкту господарювання неправомірними діями посадових осіб органів державного нагляду (контролю), підлягають відшкодуванню у встановленому законом порядку.

Суб'єкт господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) **має права**, що регламентуються ст. 10:

- вимагати від посадових осіб органу державного нагляду (контролю) додержання вимог законодавства;

- перевіряти наявність у посадових осіб органу державного нагляду (контролю) службового посвідчення і одержувати копії посвідчення (направлення) на проведення планового або позапланового заходу;

- не допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення державного нагляду (контролю), якщо:

- він здійснюється з порушенням вимог щодо періодичності проведення заходів державного нагляду (контролю), передбачених законом;

- посадова особа органу державного нагляду (контролю) не надала копії документів, передбачених цим Законом, або якщо надані документи не відповідають вимогам цього Закону;

- бути присутнім під час здійснення заходів державного нагляду (контролю);

- вимагати нерозголошення інформації, що є комерційною таємницею суб'єкта господарювання;

- одержувати та знайомитися з актами державного нагляду (контролю);

- надавати в письмовій формі свої пояснення, зауваження або заперечення до акта органу державного нагляду (контролю);

- оскаржувати в установленому законом порядку неправомірні дії органів державного нагляду (контролю) та їх посадових осіб.

До **обов'язків суб'єкта господарювання** під час здійснення державного нагляду (контролю) належить (ст. 11):

- допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення заходів державного нагляду (контролю) за умови дотримання порядку здійснення державного нагляду (контролю), передбаченого цим Законом;

- виконувати вимоги органу державного нагляду (контролю) щодо усунення виявлених порушень вимог законодавства;

- надавати документи, зразки продукції, пояснення, довідки, відомості, матеріали з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;

- одержувати примірник припису або акта органу державного нагляду (контролю) за результатами проведеного планового чи позапланового заходу.

Законом визначається **відповідальність суб'єкта господарювання** (ст. 12):

1. Невиконання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виявлених під час здійснення заходу державного

нагляду (контролю), тягне за собою застосування до суб'єкта господарювання штрафних санкцій у порядку, встановленому законом.

2. У разі застосування санкцій за порушення вимог законодавства, зокрема, якщо законом передбачаються мінімальні та максимальні розміри санкцій, враховується принцип пропорційності порушення і покарання.

Рішення про **відбір зразків продукції** здійснюється на підставі статті 13:

1. Відбір зразків продукції здійснюється на підставі письмового вмотивованого рішення керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника згідно із законом.

2. У рішенні про необхідність відбору зразків продукції зазначаються кількість зразків для кожного виду або типу продукції, необхідних для експертизи, а також місце здійснення цієї експертизи.

3. Відбір зразків продукції здійснюється в кількості не менш як два екземпляри, один (контрольний) з яких залишається у суб'єкта господарювання.

Порядок відбору зразків продукції (ст. 14):

1. Відбір зразків продукції здійснюється посадовою особою органу державного нагляду (контролю) у присутності керівника суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи і засвідчується актом відбору зразків продукції.

2. До початку відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) зобов'язана пред'явити рішення про відбір зразків продукції та роз'яснити суб'єкту господарювання порядок відбору зразків продукції.

Суб'єкт господарювання має право бути присутнім при всіх діях посадової особи органу державного нагляду (контролю) під час відбору зразків продукції і заявляти клопотання з приводу цих дій, про що вноситься запис до акта відбору зразків продукції.

За наслідками відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт відбору зразків (ст. 15). Акт відбору зразків продукції складається у трьох примірниках. Усі примірники акта підписуються посадовою особою, яка відібрала зразки продукції, та суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою.

Оскарження результатів експертизи (випробування) здійснюється згідно статті 18 цього Закону.

Органи державного нагляду (контролю) на письмовий запит суб'єкта господарювання надають йому письмові **консультації з питань здійснення державного нагляду (контролю)** щодо вимог, додержання яких перевіряється органами державного нагляду (контролю) (ст. 19).

Згідно Закону **громадські організації мають право** здійснювати захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання (ст. 20). Суб'єкти господарювання можуть залучати третіх осіб з метою захисту своїх прав та законних інтересів у ході здійснення заходів державного нагляду (контролю). *Треті особи мають право:*

- бути присутніми під час здійснення заходів державного нагляду (контролю);
- знайомитися з документами та матеріалами, що стосуються здійснення державного нагляду (контролю);

представляти інтереси суб'єктів господарювання перед органами державного нагляду (контролю) в порядку, встановленому законом;

- здійснювати інші дії в інтересах суб'єктів господарювання у встановленому законом порядку.

Оскарження рішень органів державного нагляду (контролю) здійснюється згідно зі статтею 21 чинного Закону.

Питання для самоконтролю:

I. Надайте загальну характеристику Державній екологічній інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

1. Яке визначення, завдання та склад має Державна екологічна інспекція?
2. Які основні завдання Держекоінспекції?
3. Назвіть головні права та обов'язки головного державного інспектора.
4. Які функції покладені на Державну екологічну інспекцію?
5. Які права має Державна екологічна інспекція?

6. Які повноваження покладені на державних інспекторів із охорони навколишнього природного середовища?

II. Загальна характеристика Державного управління охорони НПС в області.

1. Назвіть основні завдання Держуправління охорони НПС в області.
2. Яку структуру має держуправління охорони НПС та який його посадовий склад?
3. Які права та повноваження є в держуправління охорони НПС?

III. Надайте загальну характеристику постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію» № 1520 від 17.10.2001 р.

IV. Що регламентує Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю), у сфері господарської діяльності»?

1. Які головні принципи здійснення Державного нагляду (контролю)?
2. Назвіть загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю).
3. Які статті Закону регламентують здійснення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю)?
4. Якими розпорядчими документами керуються органи державного нагляду (контролю)?
5. Які повноваження покладені на органи державного нагляду (контролю)?
6. Яку відповідальність несуть посадові особи органу державного нагляду (контролю)?
7. Які права має суб'єкт господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю)?

8. Яку відповідальність та обов'язки мають суб'єкти господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю)?

9. Назвіть загальні правила відбору зразків продукції під час заходів державного нагляду (контролю).

10. Які права мають громадські організації під час заходів державного нагляду (контролю)?